

Datum
2023-11-08
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2023-1250

Yttrande

Till
Försvarsdepartementet

Remiss från Försvarsdepartementet - Aktivering av civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet Fö2023/01488

Sammanfattning

Malmö stad har att besvara Försvarsdepartementets promemoria Aktivering av civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet. Promemorian innehåller författningsförslag för att möjliggöra en skyndsamt aktivering av vissa delar av civilplikten angående krigsplacering av vissa personer.

Malmö stad tillstyrker förslaget om aktivering av civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten. Däremot ställer sig Malmö stad tveksam till förslaget om aktivering av civilplikt inom elförsörjningsområdet utifrån principen att en grundlig analys bör föregå författningsändringar.

Yttrande

Malmö stad noterar en trend med relativt korta svarstider för remisshantering inom flera områden, däribland höjd beredskap. Denna trend riskerar att erforderliga analyser och samråd inom, bland andra, den kommunala organisationen inte kan genomföras. Malmö stad vill understryka vikten av att ett nationellt helhetsgrepp kring utvecklingen av totalförsvaret för att uppnå en sammanhållen planering och finansiering som möter behoven av ett modernt totalförsvaret.

2.1/2.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen om totalförsvarsplikt

Promemorian tidsätter författningsändringen till en period om fem år. Malmö stad menar att en tidsbegränsning kan leda till framtida förhastade beslut eller förseningar i det fall civilplikt bör aktiveras tidigare i andra verksamhetsområden. En framtida aktivering av fler verksamhetsområden bör kunna hanteras i gängse ordning när detta blir aktuellt.

Malmö stad delar bedömningen att elförsörjningsområdet sannolikt är ett verksamhetsområde inom vilket civilplikt bör aktiveras, men anser att författningsändring

bör föregås av grundlig analys vilket ännu ej är genomfört. Malmö stad ställer sig tveksam till att effektivitetsskäl bör utgöra tillräcklig grund för att redan nu skapa rättsliga förutsättningar som krävs för sådan aktivering av civilplikt inom detta område (Promemoria 5.2).

4 Totalförsvarsplikt och civilplikt

Malmö stad menar att krigsorganisation inom offentlig samhällsviktig verksamhet lämpligast löses genom allmän tjänsteplikt än en administrativ tung organisation byggd på krigsplacering. Således föreslås att innan bemanningsansvarig aktör framställer om krigsplacering bör samråd ske med huvudarbetsgivaren om sådan bedöms bedriva samhällsviktig verksamhet.

5.1 Behov av personalförstärkningar inom den kommunala räddningstjänsten vid höjd beredskap

Malmö stad noterar att finansieringsprincipen gällande höjd beredskap som återfinns i kapitel 5 i ”lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid (LEH) och höjd beredskap” inte omnämns i promemorian.

Malmö stad vill, med anledning av ovan, påpeka att även om arbetet med kommuners krigsorganisation påbörjats, i enlighet med överenskommelse mellan SKR och MSB, kan det inte antas att personer i samhällsviktig verksamhet har krigsplacerats. Detta medför att disponibilitetskontroll inte är ett tillräckligt medel för att bedöma lämpligheten av att krigsplacera personer utan att först bedöma om de gör större nytta i annan samhällsviktig verksamhet. Vidare har privata aktörer i samhällsviktig verksamhet i dagsläget inte möjlighet att krigsplacera sin personal.

5.4 MSB och Svenska kraftnät ska utföra annan utredning än mönstring och göra framställningar om krigsplacering

Malmö stad menar att, även om ansvarsprincipen kan anses gälla för krisberedskap och höjd beredskap, skiljer sig finansieringsprinciperna mellan krisberedskap och höjd beredskap. Inom krisberedskapen är det lokala beslutsfattare som sätter förmåga och finansiering utifrån lokala förutsättningar. I planering för höjd beredskap är det upp till staten att sätta tydliga krav för förväntad förmåga och finansiera denna ambition i enlighet med finansieringsprincipen (LEH 2006:544, kapitel 5).

Malmö stad tillstyrker förslaget att MSB görs till bemanningsansvarig för utbildning och krigsplacering till kommunal räddningstjänstorganisation. I detta uppdrag bör MSB kunna identifiera om den totalförsvarspliktiges huvudarbetsgivare kan bedömas bedriva samhällsviktig verksamhet och, om så är fallet, initiera samråd med huvudarbetsgivaren innan framställan om krigsplacering görs.

7. Konsekvensbedömning

Malmö stad delar promemorians bedömning om att förslagen kan medföra konsekvenser för samhällsviktig verksamhet. Malmö stad menar dock inte att dessa konsekvenser kan

bedömas vara marginella (Promemoria 7.1) och menar att en mekanism för undantag från civilplikt för dessa personer behöver beskrivas tydligt.

Malmö stad saknar en bedömning om konsekvenser för huvudarbetsgivare och enskilda. Malmö stad menar att dessa konsekvenser kan anses vara marginella ur ett nationellt perspektiv, men för en enskild samhällsviktig verksamhet kan detta få stora konsekvenser. Särskilt om personen arbetar inom samhällsviktig verksamhet som drivs av privat aktör, då dessa inte har möjlighet att krigsplacera kritisk personal. Detsamma gäller inom kommunal sektor då arbetet med krigsorganisation enbart påbörjats. I MSB:s föreskriftsförslag (MSB 2023-07216) kan repetitionsutbildning vara upp till 34 dagar vilket är en avsevärd tid för en arbetsgivare som medför kostnader och produktionsbortfall, särskilt om den enskilda driver eget företag.

7.3 Ekonomiska konsekvenser för kommuner

Malmö stad anser inte att promemorian tillfredställande bemöter frågan om ökade kostnader för kommunerna. Liksom andra frågor inom höjd beredskap är det viktigt att ambitionen finansieras fullt ut i enlighet med finansieringsprincipen (LEH 2006:544, kapitel 5).

7.4 Övriga konsekvenser

Malmö stad vill framhålla att personerna som är aktuella för direktinskrivning är personer som, till skillnad från yngre personer som skrivs in via mönstring, är mer etablerade i arbete och familj. Konsekvensbeskrivningen är, med hänsyn till detta, bristande i genus-, jämställdhets-, och barnperspektiv.

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Agnes Wemme
.....

Helena Nanne (M) och Håkan Fäldt (M) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.

Magnus Olsson (SD) och Anders Olin (SD) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.